

Yönetmen: Asghar Farhadi

Senaryo: Asghar Farhadi

Oyuncular: Hedyeh Tehrani (Mozhde Samiei), Taraneh Alidoosti (Roohe), Hamid Farokhnezhad (Morteza)

2006 / İran / Farsça / 102'

Yerleşik Algı ve Evlilik

Basit bir aldatılma ya da paranoyayla çıldırma noktasına gelme hikayesi değil Farhadi'nin filmi. Daha çok, çevresel etmenlerin yönlendirmesiyle ve toplumun beyinlere kazıdığı değerlerle yaşayan insanları merkezde tutan bir hikaye kuruyor yönetmen. Bu kodların yargılanması da değil filmin amacı; salt insan portreleri var karşımızda. Bir yanda genç çift, diğer yanda yıllardır süren evlilikleri birbirinin hayatını katlanılmaz kılan bir çift. Bu ikircikli durum; özünde evliliklerin iyi ya da kötü gitmesini değil; insanların kurdukları ilişkileri, ve hayatlarını hangi baskılarla yaşadıklarına bakıyor; ve bu bağlamda ailenin nereye oturduğuna... Filmin odağı o iki ailenin hayatı değil; onların "aileden" ne anladıkları. Bir yandan temizliğe giden kadının hayata umutla bakışı, diğer yandan işveren kadının kocasından duyduğu şüphenin onun öz hayatına müdahalesi. Bir de, evliliğine sıkışıp kalmış, oğluna düşkün bir adam ve onun öteki kadına duyduğu aşk. O aşka rağmen ailesinin yıkılmasından korkması... Toplum baskısı onu ailesinin içine sıkıştırıyor. Tam da burada yönetmenin son filmi *A Separation*'a bakmak önemli. *A Separation*'da da iki aileyi izliyoruz. Biri orta-sınıf ve "aydın"; diğeri borçlar içinde ve muhafazakar. Hayatları yine bir ev hizmetinde kesişiyor. Olaylar geliştikçe izleyici, insanların aile bağlarına, dini değerlerine nasıl sarıldığını ve hayatlarını nasıl bu mefhumlar üzerinden kurguladıklarını görüyor. Burada da, hikayelerden ziyade, insanların hayatlarını nasıl da başkalarının onlar hakkındaki düşünceleri için harcadıklarını ve yaşayamadıklarını anlatıyor yönetmen.

Kadın ve Diğer Kadına

Filmde kadınlar arasındaki sınıfsal farktan doğan hiyerarşik yapı da önemli. Temizliğe giden kadınla (Roohi), işveren kadın (Mozhde) arasındaki iletişimsel uçurum her şeyin başlangıcı oluyor. İşverenini fazlasıyla garipseyen, onun dengesizliklerini anlamlandıramayan genç kadın, başta onunla empati kuramıyor. Ama güzellik salonunun sahibisiyle (Simin) kurabildiği iletişimden dolayı ona yaklaşıyor. Simin'i evinden attırmak isteyen Mozdhe olduğunu Simin'e söylemeye kadar götürüyor işi; taa ki onun Morteza ile gerçekten ilişkisi olduğunu anlayana kadar. Son sahnelerde o kadına yabancılaşıyor ve en başından beri uzak durduğu Mozhde'ye yaklaşmaya çalışıyor, ona yardımcı olmak istiyor. Roohi, karşılaştığı kadınlarla arasındaki yakınlığı mağduriyet üzerinden kuruyor. Genç kadın mağdur olduğunu hissettiği kadına yöneliyor, acıma duygusuyla ona yakınlaşıyor. Filmin dokusunda kadınlar arasında bir dayanışma duygusu yok, bunu Roohi'nin son sahnede kocasından şüphe duyduğu için akıl sağlığını kaybetme noktasına gelen Mozhde'ye doğruyu söylemeyip "yuvası yıkılmasın" diye susmasında görüyoruz. Bireyi değil aileyi kutsayan bu yapının toplum baskısı sonucu oluştuğunu da film boyunca çevreden gelen "dost" telkinleriyle netleştiriyor yönetmen.

Karakterlerin kişilikleri onlara özel durmuyor; tutumları ise toplumsal ahlakla öylesine örülü ki Mozdhe yerine Aysa, Morteza yerine Ahmad gelse, hiçbir şey değişmeyecek izlenimi yaratıyor; olaylarda, sosyal baskı, ilklere işlemiş kodlar belirleyici oluyor. Filmin bu kodlardan birine, düzenli/özenle korunan "aileye" çomak soktuğu aşikar. Egodan, ihanetten, güvensizlikten soyutlanmış bölge olarak görülen ailenin çatırdamaları gözler önünde. Ne de olsa; aile toplumsal koşullardan bağımsız şekillenmiyor ve toplum ne derece değerlerine bağlı, muhafazakar, dayatıcıysa, aile de, bireyi o kadar kendi hayatına hakim olmaktan uzaklaştırıyor.

Sesil Evren